

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مصحف

مهدویت در روایات تفسیری
(ج ۱)

مرتضیٰ عبدی چاری

سرشناسه	: عبدی چاری، مرتضی، ۱۳۵۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: معجم مهدویت در روایات تفسیری/ پژوهشگر مرتضی عبدی چاری.
مشخصات نشر	: تهران: محیا، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: ج۲: ۴۵۴ص ج۱، ۴۵۲ص ج۲
شابک	: ج۱: 978-600-5252-28-6؛ ج۲: 978-600-5252-29-3؛
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: محمدبن حسن (عج)، امام دوازدهم، ۲۵۵ق. -- احادیث
موضوع	: مهدویت-- احادیث
رده بندی کنگره	: ۲۲۴ب/۶م ۱۳۹۳
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۴۶۲:
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۰۲۶

معجم مرتضی در روایات تفسیری جلد (۱)

پژوهشگر: مرتضی عبدی چاری

ناشر: محیا

نوبت چاپ: اول/ ۱۳۹۳

شمارگان: ۵۰۰ جلد

بها: ۲۳۰۰۰۰ ریال

شابک: ۶-۲۸-۵۲۵۲-۶۰۰-۹۷۸

تلفن: ۶۶۴۰۶۴۷۷

۱.....

سوره حمد

۹..... سبع من امثال و حدیث مهدی علیه السلام

سوره بقره

۱۳..... ایمان به غیب، اقرار به قیام مهدی علیه السلام

۱۳..... غیب

۱۶..... غیب و امام مهدی علیه السلام

۱۷..... رجعت و قیام حضرت مهدی علیه السلام از مصادیق رجعت

۱۸..... رجعت

۱۹..... انتظار ظهور امام مهدی علیه السلام، ایمان به غیب

۲۳..... امام مهدی علیه السلام آخرین کلمه از کلمات توبه حضرت آدم علیه السلام

۲۷..... رجعت در امت‌های گذشته

۳۳..... رجعت در امت‌های گذشته

۳۴..... امام مهدی علیه السلام، میراث‌دار حضرت موسی علیه السلام

۳۴..... میراث داری انبیا و اوصیا

۳۸..... پیشگویی وجود حضرت مهدی علیه السلام و عدد دوازده وجه مشترک بین نقبای بنی اسرائیل و اندک علیه السلام

۴۲..... رجعت در امت‌های گذشته

۴۴..... اقدامات حضرت مهدی علیه السلام؛ انتقام از قاتلان امام حسین علیه السلام

۴۶..... انتقام

۴۷..... اقدامات حضرت مهدی علیه السلام؛ رسوا نمودن دشمنان دین

۴۸..... لقب حضرت مهدی علیه السلام، وجه الله

- ۹۲ فراگیری توحید در عصر ظهور
- ۳۱۳ نفر تعداد یاران حضرت مهدی علیه السلام به تعداد مردان جنگ بدر و جمع شدن سریع آنها در مکه، بیعت کنندگان ۹۳
- ۱۲۶ جمع شدن یاران حضرت مهدی علیه السلام در مکه
- ۱۳۰ نشانه‌های ظهور حضرت مهدی علیه السلام ترس، گرسنگی، کمی مال -
- ۱۳۱ نشانه باقی ظهور حضرت مهدی علیه السلام
- ۱۳۶ نشانه و محال ظهور حضرت مهدی علیه السلام ترس، گرسنگی، کمی مال -
- ۱۳۸ جایگاه حسن حضرت مهدی علیه السلام و دشمنان ایشان
- ۱۴۳ رجعت و رجعت کنندگان
- ۱۴۵ بشارت به ظهور بگونگی ظهور؛ محل ظهور
- ۱۴۶ رجعت؛ رجعت در دنیا عرفی و غیبی؛ رجعت؛ پیروزی و انتقام از دشمن
- ۱۴۹ رجعت در امت‌های گذشته و حضرت خضر علیه السلام و زنده شدن استخوان‌ها
- ۱۵۲ رجعت در امت‌های گذشته؛ زنده شدن روز قیامت
- ۱۶۳ امام راسخ در علم است و راسخان در علم و این راسخان روز قیامت باقی هستند
- ۱۶۷ شباهت یاران طالوت با یاران حضرت مهدی علیه السلام در جنگ رمايششان
- ۱۶۸ پرچم‌های طاغوتی
- ۱۷۰ شباهت حضرت مهدی علیه السلام با انبیاء علیهم السلام؛ شباهت به عزیر نبی علیه السلام
- ۱۷۰ شباهت به انبیای گذشته
- ۱۷۱ شباهت به حضرت موسی علیه السلام
- ۱۷۱ شباهت به حضرت داوود و خضر علیهم السلام
- ۱۷۲ شباهت به حضرت صالح علیه السلام
- ۱۷۲ شباهت به حضرت نوح علیه السلام
- ۱۷۳ طولانی شدن غیبت و فراموشی یاد امام
- ۱۷۳ توضیح روایت
- ۱۷۶ امامت از ذریه امام حسین علیه السلام؛ امام مهدی علیه السلام یکی از هفت سنبله
- ۱۷۷ فضیلت مؤمنین به معرفت امام مهدی علیه السلام

- ۱۸۳ امام مهدی علیه السلام راسخ در علم
- ۱۸۵ امام راسخ در علم؛ راسخین در علم و این راسخان تا روز قیامت باقی هستند
- ۱۸۷ دین مهدی علیه السلام همان دین اسلام و این دین بر سایر ادیان غلبه پیدا می کند
- ۲۲۶ دادخواهی امام حسین علیه السلام در زمان رجعت
- ۲۲۷ امام مهدی علیه السلام بازمانده انبیا و اوصیا علیهم السلام
- ۲۲۸ ظهور حضرت مهدی علیه السلام و وضعیت شیطان
- ۲۲۹ ملامت اولیاء و کاسه غذای امام مهدی علیه السلام در زمان غیبت
- ۲۳۱ شباهت سخن گفتن حضرت عیسی در زمان تولد و در آخرالزمان
- ۲۳۲ نزول عیسی علیه السلام و خبر ایدامات ایشان
- ۲۳۵ نزول عیسی علیه السلام
- ۲۴۰ بشارت به ظهور و محل پیدایش حضرت مهدی علیه السلام
- ۲۴۴ رجعت انبیا و اولیا علیهم السلام به جهت باز آمدن علیهم السلام
- ۲۴۷ «امیرالمؤمنین» لقب خاص امام علی و امام مهدی علیه السلام
- ۲۵۲ رجعت و رجعت در دنیا
- اقدامات حضرت مهدی علیه السلام پس از ظهور؛ دعوت مردم از تمامی صاحبان ادیان مختلف به اسلام؛
- ۲۵۴ مجازات مخالفین
- ۲۵۵ شهادتین؛ ذکر تمام مردم در روی زمین
- اقدامات حضرت مهدی علیه السلام پس از ظهور؛ تمام مردم در روی زمین شهادتین سر می دهند و هیچ
- ۲۵۶ دینی پذیرفتنی نیست مگر به شرط دادن جزیه
- ۲۵۶ وقایع بعد از ظهور؛ رجعت دو تن از اصحاب کهف؛ فتح روم
- ۲۷۰ اقدامات حضرت و باقی نمائند هیچ دینی پس از ظهور به غیر از اسلام
- ۲۷۱ دین امام مهدی علیه السلام همان دین اسلام و غلبه آن بر سایر ادیان
- ۲۷۲ ثمره بیعت با امام مهدی علیه السلام؛ ایمن بودن از هر نوع گزند
- ۲۷۹ ویژگی یاران امام مهدی علیه السلام
- ۲۸۰ ملائکه یاری رسان در جنگ بدر یاران امام مهدی علیه السلام در آخرالزمان
- ۲۸۱ ریاست دولت حق با امام مهدی علیه السلام است
- ۲۸۲ آزمایش یاران امام مهدی علیه السلام

- ۲۸۵ نمره کسانی که به ظهور حضرت مهدی علیه السلام ایمان نداشته باشد.
- ۲۸۶ بازگشت افرادی که در راه خدا کشته شد در زمان رجعت.
- ۲۸۸ فرق مرگ و کشته شدن و بازگشت کشته شدگان در زمان رجعت برای چشیدن مرگ.
- ۲۹۴ امر ائمه علیهم السلام به مراقبت و انتظار حضرت مهدی علیه السلام.

سوره نساء

- ۳۰۳ فضیلت انتظار.
- ۳۰۶ فرو رفتن لشکر سفیانی در سرزمین بیداء.
- ۳۰۷ ۱- خسف به بیداء.
- ۳۰۷ ۲- خروج سفیانی.
- ۳۰۹ امام مهدی علیه السلام یکی از اولی الامر و انبیا امام حسین علیه السلام.
- ۳۳۵ امام مهدی علیه السلام دوازدهمین امام.
- ۳۳۸ اولی الامر ائمه علیهم السلام از اولادان علی علیه السلام و فاطمه علیهما السلام : قیامت.
- ۳۴۰ ائمه علیهم السلام از جمله امام مهدی علیه السلام مصداق آیه.
- ۳۴۶ امام مهدی علیه السلام مصداق ﴿وَحَسَنَ أَوْلَیْكَ رَقِیْقًا﴾.
- ۳۵۰ قیام حضرت مهدی علیه السلام تاویل اجل قریب در آیه ﴿لَوْ لَا اٰخِرَتَا اِلٰی اٰجَلٍ قَرِیْبٍ﴾.
- ۳۵۳ اقدامات حضرت مهدی علیه السلام در پرداخت دیه شخص مسلمان و آزادی آنها.
- ۳۵۴ ادب در صدا زدن به حضرت مهدی علیه السلام با «السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا بَقِیَّتُ اللّٰهِ».
- ۳۵۵ وقایع بعد از ظهور: تکامل عقول، آرامش، امنیت و صلح در جهان.
- ظهور حضرت مهدی علیه السلام و شباهت حضرت مهدی علیه السلام با عیسی مسیح علیه السلام در نفی بازگشت.
- مسیح علیه السلام.
- ۳۶۳ فرود آمدن حضرت عیسی علیه السلام تاویل آیه ﴿وَ اِنْ مِنْ اٰمِلٍ الْكِتَابِ اِلَّا لَیُّؤْمِنَنَّ بِهٖ قَبْلَ مَوْتِهٖ﴾.
- ۳۶۵ نزول عیسی علیه السلام و ایمان مردم به او.
- ۳۸۶ ایمان مردم به عیسی علیه السلام در هنگام نزول و اقدام به قتل دجال.

سوره مائده

- ۳۷۰ روز قیام حضرت مهدی علیه السلام روز ناامیدی بنی امیه و دشمنان.

امام مهدی علیه السلام دوازدهمین از ائمه علیهم السلام و عدد دوازده وجه مشترک بین نقبای بنی اسرائیل و ائمه

- ۳۷۱
۳۷۲ یاران امام مهدی علیه السلام از شهر نوبه
۳۷۳ قدرت ائمه علیهم السلام در زمان رجعت
۳۷۵ ندای آسمانی، انسان‌های مریض از درک آن عاجزند
۳۷۶ ندای
۳۸۰ در یاران حضرت مهدی علیه السلام
۳۸۴ ظهور امام مهدی علیه السلام و میوه دادن دو درخت طلح و سدر
۳۸۵ نمره کسانی که ظهور حضرت مهدی علیه السلام ایمان نداشته باشد
سوره انعام

- ۳۸۹ خروج سفیانی نشانه حتمی
۳۹۰ ظهور امام مهدی علیه السلام و عدمای حتمی
۳۹۳ علامات آخر الزمان عبارتند از: دابة الارض، نزول عیسی بن مریم و طلوع خورشید از مغرب
۳۹۴ معرفی سه آیه درباره بنی‌امیه و برخورد اباعبدالله علیه السلام با بنی‌امیه در زمان رجعت
۳۹۵ ظهور حضرت مهدی علیه السلام و نابودی رفاه آسایش تکذیب زندگان ولایت امیرالمؤمنین علیه السلام
علامت قبل و هنگامه ظهور و عذاب‌های بالا و پایین عبارتند از: سیح، خسف، اختلاف در دین، قتل و غارت
۳۹۹
۴۰۰ دجال
۴۰۲ صیحه
۴۰۲ خسف
۴۰۴ محل سکونت حضرت مهدی علیه السلام یکی از دوازده عوالم
۴۰۵ درجه یاران حضرت مهدی علیه السلام
علامت ظهور حضرت مهدی علیه السلام، عبارتند از: نزول عیسی علیه السلام، اقدامات حضرت عیسی علیه السلام، طلوع شمس از مغرب، خروج دابة الارض، دجال، استفاده نمودن از آیات برای فریب مردم می‌کند
۴۰۶
۴۱۰ طلوع خورشید از محل غروبش
۴۱۳ علامت ظهور حضرت مهدی علیه السلام، دجال، نزول عیسی علیه السلام و اقدامات آن حضرت
۴۱۴ نشانه‌های ظهور: طلوع خورشید از مغرب، خروج دابة الارض، دخان، عدم فایده ایمان، گناه‌کاران مُصر
۴۱۴

- حکم ایمان در زمان ظهور ۴۱۵
- بشارت به ظهور امام مهدی عج و ثمره یاری و ایمان به حضرت ۴۲۵
- خاصیت وجود حجت در روی زمین و تبعات نبود حجت ۴۲۶
- بعثت پیامبر اکرم ص با پنج شمشیر، سه شمشیر همیشه کشیده که در زمان طلوع خورشید از مغرب؛ در ۴۳۰
- غلاف شود ۴۳۰
- نشانه‌های آخر زمان؛ طلوع خورشید و ماه از محل غروبشان ۴۳۳
- نشانه‌های آخر زمان؛ طلوع خورشید از محل غروبش ۴۳۵
- نشانه‌های آخر الزمان؛ طلوع خورشید از محل غروبش، دجال، دابة الارض ۴۴۱
- ایمان آوردن در زمان نزول ۴۴۲
- اقدامات حضرت مهدی عج بعد از پیام؛ قتل فرزندان قاتلین امام حسین ع که به عملکرد پدرانشان ۴۴۳
- راضی بودند ۴۴۳

مقدمه

منبع نخستین و قابل اعتماد هر اندیشه دینی «قرآن مجید» است. زلال وحی، آبشار جاری آگاهانای ایسته‌ای است که هر دین‌باور حقیقت‌جویی می‌تواند و باید بدون هیچ دغدغه‌ای بر آن تکیه کند. این منبع نخستین براساس حدیث پیامبر ﷺ و آنان که او را هم‌سنگ قرآن و وحی الهی معرفی فرمود، هم آگاهانهای دینی مورد نیاز بشر را در هر عصر و نسل به صورت روشن و آشکار در اختیار انسان می‌گذارد و او را از جهل به علم و از فرش به عرش می‌برد.

گرچه قرآن مجید خود زبانی زیبا و برای آنان نازل گردیده است و ظواهر آن به دلایل متقن و متعدد دارای حجیت و اعتبار است، اما به گفته احادیث، در پس پرده، این ظواهر قابل فهم، حقایقی پنهان قرار دارد که بطن قرآن سید می‌شود؛ حقایقی که پرده در پرده، و پنهان در پنهان است و کشف و فهم آنها با فکر عادی انسان و مسوولی تنها با تکیه بر ظواهر و الفاظ قرآن کریم ممکن نیست. راه‌یافتن به این اقیانوس عظیم با استقامت قرآنی و برگرفتن از گوهرهای ناب موجود در آن، تنها با بهره‌مندی از سخنان خاندان وحی‌سور و مسر است؛ آنان که از زلال وحی سیراب می‌شوند و از سلامت و عصمت فکر و اندیشه برخوردارند.

با وجود تلاش‌های فراوان برای محروم ساختن جامعه اسلامی از سیره و سخنان اهل‌بیت علیهم‌السلام، خوشبختانه آثار گران‌بها و ارجمندی از این سیره و سخنان هم‌اینک در دست داریم که بهره‌مندی از آنها به منزله بهره‌مندی درست و شایسته از قرآن مجید هم تلقی می‌شود؛ چنانچه بدون این آثار ارزشمند آموزه‌های وحیانی؛ قرآن؛ آن‌چنان که باید آشکار نمی‌شود و آن‌گونه پنهان مانده است مورد توجه قرار نمی‌گیرد.

در حقیقت، رستگاری و سعادت‌مندی جامعه اسلامی و توفیق آن در پرواز به ملکوت ارزش‌های انسانی، به دو بال قرآن و حدیث به صورت توأم و همراه نیازمند است و آنان که یکی از این دو بال کارساز را از دیگری آگاهانه یا نا آگاهانه جدا می‌سازند، به واقع هر دو را از کار می‌اندازند و بر وحی الهی خط بطلان می‌کشند.

روایات تفسیری، همچون سایر روایات حاوی مجموعه معارف گران‌سنگی است با این تفاوت که در روایات تفسیری، معصوم قرآن صامت را به سخن می‌آورد و سرچشمه قرآنی سخن خود را نمایان و عیان می‌سازد، که این امر به معنای تجلی هم‌زمان قرآن و حدیث در این گونه روایات است. بخش عمده و قابل توجهی از معارف قرآنی - به ویژه آن معارف که برگرفته از بطون قرآن مجید است - از رهگذر حدیث به دست ما رسیده است و اگر این احادیث نبودند، این بخش از معارف غیرمذکور ناپدید در ظاهر و الفاظ قرآن کریم برای همیشه پنهان و مستور می‌ماند و هیچ‌کس را هرچند بهره‌مند و برخوردار از دانش سرشار، توان آن نبود که چیزی از آنها را بفهمد و با فهم عادی خود درک کند.

در میان روایات تفسیری هم است توجه ویژه خود را به آن روایاتی معطوف کنیم که از غیب سخن می‌گویند. غیب به لغت ماهیت پنهان و پنهان خود از مشاهده احساس انسان و تجربه ناپذیر بودنش، در بند دانش تجربی و عقلی در نمی‌آید. این امر را نباید به معنای علم و عقل ستیزی امور غیبی دانست بلکه باید به معنای علم و عقل‌گریزی این امور به حساب آورد در این صورت گریزی جز بهره‌مندی از گفتار سبب‌نا برای کسب آگاهی‌های صحیح و قابل اعتماد در امور غیبی نیست. بر این اساس باور داریم به اگر نه مباحث مهدویت، دست کم بخش عمده‌ای از مباحث آن، از آن جهت که از مصادیق غیب و پنهانی است جز با استعانت

از کتاب و سنت، قابل تبیین و کشف نیست و بهترین مدارک علاقه‌مندان به فهم مهدویت راستین و دور از انحراف و کژی همان «روایات تفسیری» است که به تدریج خلاصی از قرآن و حدیث پدید آمده و سرشار از لطایف و ظرافت نابی است که باید سرچشمه اندیشه صحیح مهدویت قرار گیرد.

متأسفانه باید اعتراف کنیم که ماهیت غیب‌گون مهدویت همچون سایر امور غیبی هم از آن‌چه به گذشته‌های پنهان از اندیشه و تجربه بشر مربوط می‌شود و آن‌چه به آینده و امور افک و دانش او ارتباط می‌یابد زمینه ساز گمانه‌زنی‌های غیر قابل اعتماد و بستر جعل و تحریف قریبی شده است. وادی احادیث مهدویت، وادی روشنی که چاه ضلالت آن از راه هدایتش همچون رور روشن باشد نیست. همین امر سبب شده است تا لغزش‌گاه‌های فراوانی در این اندیشه وجود داشته باشد، لغزش‌گاه‌هایی که چه بسا برخاسته از حدیث و مستند تلقی و قلمداد می‌گردد، غافل از آن‌که این خاستگاه و مستند، از آن احادیثی نیست که برخوردار از ویژگی‌های حدیث قابل اعتماد باشد. این جاست که پالایش و پیرایش احادیث در حوزه مهدویت همچون سایر حوزه‌های معرفت دینی لازم و ضروری است؛ کاری که جز به دست عالمان فرهیخته و فرهیخته‌گان عالم امکان‌پذیر نیست.

بنابراین با تقدیم متواضعانه اثر حاضر، که بهترین آبشار جاری معارف مهدویت به برکت احادیث معصومان علیهم السلام است، البته این هشدار نیز تأکید می‌گردد که این اثر نیز مانند هر اثر روایی دیگر در شیعه و سنی نیازمند بررسی و نقد سندی و متنی بر اساس معیارهای مقبول است؛ کاری که از عهده کارشناسان آگاه به رجال و حدیث، و آشنا با مبانی قرآنی و سنت مسلم پیامبر و امامان معصوم علیهم السلام بر می‌آید.

بنابراین مهدی دوستان مهدویت پژوه را خاطر نشان می‌کنیم که شیعه هرگز در هیچ دوره زمانی قائل به صحت و سلامت کامل احادیث مجموعه آثار روایی خود نبوده است - بر خلاف آن‌چه در ادبیات سنتی مشاهده می‌شود - که از درستی و راستی برخی مجموعه‌های روایی خود به طور کامل سخن می‌گویند. احادیث مربوط به مهدویت نیز از این قانون و قاعده کلی مستثنا نیست، چه آن روایات که در منابع احادیث، کتاب‌های جامع روایی، و یا کتاب‌های روایی فقهی مذکور است، و چه آن روایات که در تفاسیر قرآنی موجود است، و چه آن احادیثی که در کتاب‌های خاص مهدویت وجود دارد.

پذیرش بدون ایراد و اشکال این روایات نیازمند گذر هر حدیث از مراحل راستی‌آزمایی است که همان‌گونه که اشاره شد در دو بخش سندی و متنی باید انجام شود. خوشبختانه اهمیت خاص و فوق‌العاده اندیشه مهدویت موجب شده است که تا در همان قرن‌های نخستین شکل‌گیری روایی شیعه، مجموعه‌های روایی خاصی در موضوع مهدویت شکل‌گیری و احادیث باقی‌مانده از پیامبر و سایر معصومان علیهم السلام در آن‌ها گرد آید، این مجموعه‌ها به احادیث فراوان، اما پراکنده مهدویت که در تفاسیر روایی پیدا می‌شود و یا در سایر کتاب‌های حدیثی جستجو است، ظرفیت مناسب و قابل توجهی را در اختیار پژوهشگران عرصه مهدویت قرار می‌دهد. با کمک به آن‌چه از قله رفیع وحی قرآنی و وحی غیر قرآنی سرچشمه می‌گیرد، اندیشه دینی مهدویت را به بهترین نحو ممکن و مطمئن‌ترین راه قابل اعتماد در اختیار علاقمندان معارف دینی قرار دهند. اما تأیید آن‌گونه که شایسته و بایسته است از این ظرفیت کارساز استفاده بهینه نشده و هنوز فرصت قابل اعتنایی از احادیث مهدویت آن‌طور که باید مورد جستجو و کنکاش محققانه قرار نگرفته است.

امید است اثر حاضر بتواند در حد خود، زمینه‌ساز برداشته شدن گام‌های علمی و پژوهشی مناسبی در عرصه مهدویت گردد و به این وسیله دل‌ها و فکرهای تشنه معارف ناب اسلامی تا حد مقبول سیراب شود.

ویژگی‌های آن‌چه در پیش رو دارید عبارت است از:

۱. تعداد آیات مورد استناد ۳۶۳ آیه و تعداد سوره‌ها ۹۱ سوره است.

این اثر حاصل چهار سال تلاش‌ها شبانه‌روزی نگارنده است که انشاء الله مورد استفاده همه محققان و پژوهشگران در عرصه امام مهدی عج و قرآن پژوهی و نیز مورد رضایت حضرت بقیه الله اعظم قرار گیرد و ذخیره‌ای برای روز جزا که ﴿يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ؛ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ﴾ باشد.

و السلام علیکم و رحمۃ الله و برکاته

شنبه ۲۸ رجب ۱۴۳۰ / ۳۰ تیر ۱۳۸۸

مرتضی عبدی چاری

www.ketab.ir